

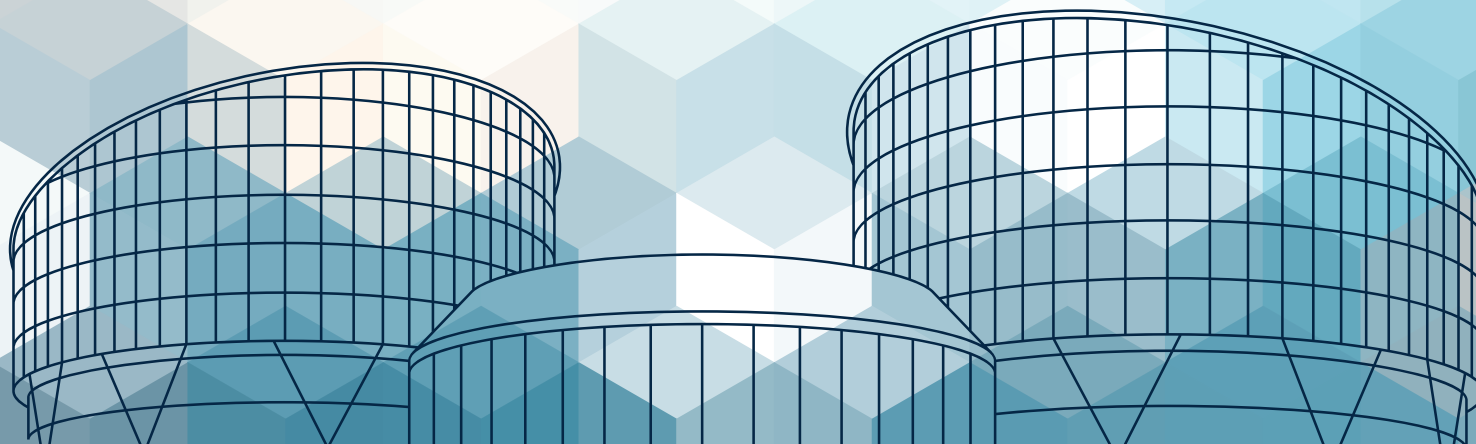
Пројекат финансира
Европска унија

 ПРАВОСУДНА
АКАДЕМИЈА

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО
ПРАВДЕ

Е.С. против Румуније и Бугарске

Изјава о ограничењу одговорности. Ова публикација је израђена уз помоћ Европске уније. Садржај ове публикације искључива је одговорност пројекта „Подршка Европске уније Правосудној академији“ и ни у ком случају не одражава ставове Европске уније.

АНАЛИЗА ПРЕСУДЕ

Неблаговременост спровођења поступка у вези са вршењем родитељског права (повратак детета на основу Конвенције о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце)- повреда права на поштовање породичног живота (повреда чл. 8 Конвенције)

Е.С. против Румуније и Бугарске¹

(БРОЈ ПРЕДСТАВКЕ: 60281/11, ПРЕСУДА ОД 19.07.2016.)

---

¹ *E.S. v. Romania and Bulgaria.*

СЕНТЕНЦА:

Судски и управни поступци у вези са вршењем родитељског права морају да буду брзо спроведени како би се обезбедила делотворна заштита права на поштовање породичног живота.

ЧИЊЕНИЧНИ ОПИС:

Подноситељка представке, држављанка Румуније, је током везе са држављанином Бугарске родила дете. Пар се раздвојио, а дете је живело са мајком и баком у Румунији. Подносиатељка је поднела тужбу за самостално вршење родитељског права над својом троипогодишњом ћерком у јулу 2008. године, а шест месеци касније румунски суд је прихватио њен захтев. Током трајања поступка, родитељи оца подносиатељкиног детета су отели дете и одвели га у Бугарску. Подносиатељка је о отмици благовремено обавестила надлежни суду Румунији који у том погледу није ништа предузео. Након правоснажности пресуде којом је подносиатељки одобрено самостално вршење родитељског права, подносиатељка је покренула поступак признања и извршења предметне одлуке румунских судова пред бугарским органима. Дати поступак је био обустављен због тога што је отац детета пред румунским судовима изјавио ванредни правни лек. Поступак је правоснажно окончан у корист подносиатељке тек након три и по године од његовог покретања. Након окончања поступка по ванредном правном леку, подносиатељка представке је уз помоћ румунских управних органа поднела захтев за повратак детета, као и захтев за признање и извршење пресуде о самосталном вршењу родитељског права (на основу Бриселске II *bis* уредбе) бугарским органима. Министарство правде Бугарске је одбило захтев за повратак детета, док је Врховни касациони суд укинуо одлу-

ку о признању румунске пресуде и вратио предмет првостепеном суду на поновно суђење, што је довело до даљег продужавања поступка. Подносиатељка је поднела предлог за одређивање привремене мере којом је тражила повратак детета из Бугарске, али тек по протеклу двоипогодишње раздвојености од ћерке, због чега јој је предлог био одбијен. До подношења захтева Европском суду подносиатељка није успела да поново успостави заједницу живота са својом ћерком, па је приговорила да су бугарски и румунски државни органи повредили њено право на породични живот.

НАЧЕЛА ЕВРОПСКОГ СУДА:

Обавеза заштите породичног живота из члана 8 Конвенције обавезује надлежне државне органе да предузимају мере у циљу успостављања и одржавања заједнице живота односно личних односа родитеља и деце. Државни органи су дужни да управне и судске поступке у вези са вршењем родитељског права² решавају са посебном пажњом и без одлагања, у циљу остваривања најбољег интереса детета.

---

² Под управним и судским поступцима у вези са вршењем родитељског права подразумевају се, између осталог, поступци који се односе на вршење односно лишавање родитељског права; поступци који се односе на обезбеђивање повратка детета које је незаконито одведено или задржано у другој држави (поступци међународне правне помоћи) и поступци признања и извршења страних судских одлука у овој области.

Захтев за брзим поступањем у овој врсти поступака објашњава се потребом заштите најбољег интереса детета, који може да буде знатно угрожен уколико се у што краћем року не реше важна питања која се тичу односа родитеља и деце, као што су вршење родитељског права, одржавање личних односа са децом, као и успостављање заједнице живота у случају да је она била нарушена. Дуготрајно нерешавање питања с којим родитељем ће дете да живи противно је начелу остваривања најбољег интереса детета.

Надаље, иако је важно да оба родитеља имају могућност да активно учествују у поступку у којем се одлучује о њиховом родитељском праву, треба имати на уму да у одређеним ситуацијама заштита најбољег интереса детета има приоритет у односу на право родитеља да учествује у поступку. Другим речима, надлежни органи не смеју да своју енергију усмере искључиво на заштиту процесних права родитеља уколико је то противно обезбеђивању делотворне заштите најбољег интереса детета кроз брзо доношење одлуке о вршењу родитељског права.

Обавеза надлежних домаћих органа да поступке који се тичу вршења родитељског права спроводе брзо повезана је и са дужношћу родитеља да благовремено користе правна средства која им омогућавају брже и ефикасније остваривање права да успоставе или одрже заједницу живота односно личне односе са својим дететом (на пример, родитељ који је незаконито раздвојен од детета треба да искористи могућност предлагања привремене мере у циљу успостављања заједнице живота односно спречавања одржавања личних односа са дететом одмах када је то по домаћем праву могуће).

ПРИМЕНА НАЧЕЛА НА ЧИЊЕНИЦЕ ДАТОГ ПРЕДМЕТА:

Европски суд је приметио, у овом предмету, да је поступак за вршење родитељског права пред румунским судовима трајао скоро три и по године и да је све време трајања поступка (изузев прва три месеца) подносиатељка представке била раздвојена од своје малолетне ћерке. Иако му је подносиатељка благовремено указала на њихову раздвојеност, румунски суд није у том погледу ништа предузео. Дужина трајања поступка у овом случају не може да се оправда сложеност предмета, као ни држањем учесника у поступку. И подносиатељка и отац детета су током поступка пред румунским судовима предузимали оправдане радње усмерене на што брже окончање поступка. Из изложеног следи, да је неоправдано дуго трајање поступка, које је довело до дуготрајне раздвојености између подносиатељке и ћерке било противно остваривању најбољег интереса детета. На основу горе наведених чињеница, Европски суд је закључио да је дошло до повреде члана 8 Конвенције у односу на Румунију у погледу пропуста државних органа да омогуће подносиатељки вршење родитељског права.

Разматрајући спроведене поступке за повратак детета пре румунским телима, Европски суд је закључио да су радње које су подузели румунски органи били у складу са начелом заштите најбољег интереса детета. Румунски суд је оправдано одбио предлог за одређивање привремене мере за повратак детета из Бугарске, будући да је подносиатељка предложила одређивање дате мере тек након двоипогодишње раздвојености од ћерке, у којем периоду се дете већ привикло на нову средину. Такође, румунски управни органи (Министарство правде) су брзо и ефикасно поступали у погледу неблагоприятног захтева под-

носителке за помоћ у обезбеђивању повратка детета, пруживши јој потребне савете, као и ефикасно сарађујући са бугарским државним органима, у циљу обезбеђивања да се дете врати подносиоци у што краћем року. Стога, Европски суд је закључио да у погледу спроведених поступака за повратак детета није дошло до повреде права на поштовање породичног живота у односу на Румунију.

Сагледавајући деловање државних органа Бугарске, Европски суд је приметио да се подносиоци у више наврата обрађала бугарским органима у циљу обезбеђивања повратка детета. У погледу првог обраћања, Европски суд је утврдио да одговорност бугарских судова не постоји због њиховог иницијалног одбијања да признају и изврше пресуду румунског суда, будући да је у том тренутку пред румунским судовима био у току поступак по ванредном правном леку у истој ствари. Но, након окончања поступка по ванредном правном леку бугарски органи су онемогућили ефикасно остваривање права на поштовање породичног живота подносиоци (најпре одбијањем захтева за повратак детета, уз практично истовремено укидање одлуке о признању румунске пресуде и враћања предмета првостепеном суду на поновно суђење). Европски суд је, стога, утврдио да је дошло до повреде члана 8 у односу на Бугарску, нарочито имајући у виду вишегодишњу раздвојеност између мајке и ћерке.

КОМЕНТАР:

Пресуда у предмету *Е.С. против Румуније и Бугарске* утемељена је на развијеној пракси Европског суда (између осталог, пресуде *Игнаколо–Зинајд против Румуније (Ignaccolo-Zenide v. Romania*, бр. 31679/96 од 25.01.2000.), *Иглесиас Хил и А.У.И. против Шпаније (Iglesias Gil and A.U.I. v. Spain*, бр. 56673/00 од

29.04.2003), и *Р.С. против Пољске (R.S. v. Poland*, бр. 63777/09 од 21.07.2015.) којом се установљава да делотворна заштита права на породични живот подразумева постојање позитивне обавезе надлежних државних органа да управне и судске поступке у вези са вршењем родитељског права решавају са посебном пажњом и без одлагања а у циљу остваривања најбољег интереса детета.

Европски суд је у бројним својим пресудама (на пример, *Еберхард и М. против Словеније (Eberhard and M. v. Slovenia*, бр. 8673/05 и 9733/05 од 01.12.2009.) и *Аџић против Хрватске (Adzić v. Croatia*, бр. 22643/14 од 12.03.2015.) које се односе на вршење родитељског права посебно нагласио негативне ефекте које протек времена може да има на однос родитеља и детета које са њим не живи. Нарочито, Европски суд је истакао да дуготрајна раздвојеност детета и родитеља не сме да буде одлучујући фактор за доношење одлуке о томе са којим родитељем ће дете да живи. Другим речима, чињеница да је дете дуже времена код једног родитеља где се навикло на средину не сме да у потпуности искључи могућност додељивања детета другом родитељу. Одлука мора да буде донета на основу свих релевантних чињеница, а не само на основу протекла времена.

Исто тако, обавеза брзог окончања поступка за повратак детета на основу Хашке конвенције о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце не ослобађа домаће органе дужности да ефикасно испитају евентуалне наводе о постојању „озбиљне опасности за дете“ у случају повратка родитељу од којег је незаконито одведено (на пример, пресуда Великог већа у предмету *Икс против Летоније (X v. Latvia*, бр. 27853/09 од 26.11.2013.) и пресуда *Фостира Ефимио и Хиберо Фернандез против Португала (Phostira Efthymiou and Ribeiro Fernandes v. Portugal*, бр. 66775/11 од 05.02.2015)).

ПОДРШКА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ ПРАВОСУДНОЈ АКАДЕМИЈИ
Теразије 8/1, 11000 Београд, Србија

Т: +381 11 3023 866

Ф: +381 11 3023 877

info@jap.rs

**BRITISH
COUNCIL**

Пројекат спроводи конзорцијум
који предводи British Council